



ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔՈՒՄ

Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ կարգադրությամբ և պաշտոնական հրավերով **Կահիրեի**, **Ալեքսանդրիայի** և **Բաղդադի** թեմական խորհուրդներին, սույն թվականի մայիսի 28-ից մինչև հունիսի 26-ը Միջին Արևելքի վերոհիշյալ քաղաքներում էր գտնվում Մայր Աթոռի պատգամավորությունը՝ անձամբ տանելով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները տիրախնամ այդ թեմերի հոգևորականությանը, ազգային, եկեղեցական մարմիններին, մշակութային կազմակերպություններին, մամուլին և հալ հավատացյալ ժողովրդին:

Պատվիրակության կազմում էին Մայր Աթոռի դիվանապետ և Հայաստանյայց եկեղեցու Միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի վարիչ **տ. Արսեն եպս. Բերբերյանն** ու «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիր և հոգևոր ճեմարանի ավագ դասախոս **Արթուն Հատիտյանը**:

ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՀԻՐԵՈՒՄ

Մայիսի 28-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Երևանի օդանավակայանում Մայր Աթոռի պատվիրակությանը ճանապարհում են վրահայոց թեմի առաջնորդ **տ. Գևորգ եպս. Սերայդարյանը**, հոգևոր ճեմարանի տեսուչ **տ. Արիս Ժ. վրդ. Ծիրվանյանը**:

Ժամը 16-ին, Բեյրութի ճանապարհով, պատվիրակությունը ժամանում է **Կահիրե**, ուր նրան ջերմորեն դիմավորում և բարի գալուստ են մաղթում եգիպտահայոց թեմի առաջնորդական տեղապահ **տ. Ներսես Ժ. վրդ. Բապունյանը**, **Կահիրեի** թեմական և Քաղաքական ժողովների ատենապետներ **պրն. պրն. Արտո Պըրզտանյանն** ու **Հայկազուն Քյուրքճյանը**, **Ալեքսանդրիայի** Քաղաքական ժողովի անդամ **պրն. Նազարեթ Մարկոսյանը**:

Այնուհետև պատվիրակությունն առաջնորդվում է օդանավակայանի պատվո հյուրերի հատուկ սրահ, ուր նրան դիմավորում և բարի գալուստ են մաղթում **տ. Սահակ ավագ քհն. Շաքարյանը, տ. Նարեկ քհն. Ֆրենկյանը, Բաղաքական և Թեմական ժողովների, եկեղեցու հոգաբարձության պատվարժան անդամները, երեսփոխաններ, Գալուստյան և Նուպարյան ազգային վարժարանների տնօրեններն ու մշակութային ակումբների, «Արև» և «Հուսաբեր» օրաթերթերի պատասխանատու ներկայացուցիչներ:**

Մայր Աթոռի պատվիրակությանը դիմավորելու համար Ալեքսանդրիայից Կահիրեի օդանավակայան էին ժամանել նաև **ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցու քարոզիչ տ. Զավեն եպս. Չինչիյանը, ազգային իշխանության կողմից՝ Մուրադ Քյոչկերյանը, Հ. Բ. Ը Միության Ալեքսանդրիայի մասնաճյուղի ատենապետ և «Տիգրան Երկաթ» մշակութային միության կողմից՝ Բենիամին Մամուրյանը և ուրիշներ:**

Ապա պատվիրակությունն առաջնորդվում է Կահիրեի **ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր եկեղեցի, ուր տ. Արսեն եպիսկոպոսը մուտք է գործում «Հրաշափառ»-ով:**

Առաջնորդական տեղապահ **տ. Ներսես Ծ. վարդապետը** եզիպտահայ թեմի ազգային իշխանությանց անունից սրտագին ողջունում է ժամանումը Մայր Աթոռի պատվիրակությանը՝ շեշտելով, որ «այս այցելությունը հրմվաճքով կլեցնե մեր բոլորին սրտերը, որովհետև դուք կուզաք դարավոր ու աստվածակառույց, մեր ժողովուրդի հավատքի, մշակույթի, հոգևոր կյանքի և լույսի կեդրոն Մայր Աթոռ **ս. Էջմիածնեն** բերելու մեզի մեր առաքելատիպ և հույժ սիրեցյալ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնություններն ու հայրական ողջույնները»:

Իր պատասխան խոսքի մեջ **տ. Արսեն եպիսկոպոսը, հանուն Մայր Աթոռի պատվիրակության, սրտագին շնորհակալություն է հայտնում այս ջերմ դիմավորության և ողջույնի անկեղծ արտահայտությունների համար և ապա առաջին իսկ առիթով հաղորդում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնություններն ու ողջույնները:**

Այնուհետև Մայր Աթոռի պատվիրակները առաջնորդվում են «Կղեւ-պատրա» հյուրանոց:

ԱՅՑՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մայիսի 30-ին, հինգշաբթի օրը, Մայր Աթոռի պատվիրակները առավոտյան ժամը 10.30-ին, ընկերակցությամբ առաջնորդական տեղապահ հոր և Բաղաքական ժողովի երկրորդ ատենապետ արև. Պոլ Քիլիճյանի, այցելում են Գալուստյան ազգային վարժարան, ուր ընդունվում են վարժարանի տնօրեն **Նշան Վարդյանի, ուսուցչական կազմի, հոգաբարձության և ծնողական խորհրդի անդամների կողմից և առաջնորդվում տեսչարան, ուր հարգելի տնօրենը բարի գալուստ է մաղթում պատվիրակներին:**

Խոսք են առնում նաև Մայր Աթոռի պատվիրակները, հաղորդում Հայոց Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները և շեշտում՝ հայ եկեղեցու կողքին հայ դպրոցի կատարած շնորհակալ մեծ առաքելությունը սփյուռքի մեր պայմաններում հայ նոր սերնդի քրիստոնեական ու հայեցի դաստիարակության և հալսպահպանման սրբազան գործում:

Կահիրեի Գալուստյան վարժարանում այժմ սովորում են շուրջ 160 պաշակերտ-աշակերտուհիներ:

Ժամը 12.30-ին պատվիրակները, ընկերակցությամբ առաջնորդական տեղապահ հոր, այցելում են Հելիոպոլսի Նուպարյան ազգային վարժարան, ուր սովորում են շուրջ 120 աշակերտ-աշակերտուհիներ:

Վարժարանի տեսչարանում տնօրեն Արամ Մովսիսյանը, բարի գալուստ մաղթելով պատվիրակության անդամներին, ներկայացնում է ուսուցչական կազմի անդամներին և ապա բոլոր ներկաներին հրավիրում վարժարանին առընթեր «Պրլոգտանյան» հանդիսարան՝ հանդիպում ունենալու Մայր Աթոռի շերկայացուցիչների հետ:

Հանդիսության բացումը կատարում է առաջնորդական տեղապահ հայր սուրբը: Ազգային իշխանության անունից պատվիրակներին ողջունում է պրն. Արտո Պրլոգտանյանն ու ապա վարժարանի հարգելի տնօրենը:

Այստեղ ևս խոսք են առնում զույգ պատվիրակները և իրենց հայրենաբույր ելույթներով խանդավառում աշակերտությանն ու ուսուցչական կազմին:

Արդարև, սփյուռքի մեջ, ի գին անհույս նյութական ու բարոյական զոհողության, հայ դպրոցների գոյությունն ու պահպանումը սփյուռքի հայության մեծագույն նվերն է մեր վերածնված մայր հայրենիքի և հայ ժողովրդի համար:

Ժամը 13.30-ին պատվիրակները, ընկերակցությամբ տ. Ներսես Ծ. վարդապետի և պրն. Արտա Պրլոգտանյանի, այցելում են Հելիոպոլսի «Այծեմնիկ» հանգստյան տուն կամ ծերանոց, ուր պատասպարվում են շուրջ 40 ծերունիներ՝ անվճար վայելելով եգիպտահայության հոգածությունն ու Տիկնանց Այծեմնիկ խնամակալության անդամների գորգուրանքը: Ամեն ամիս ծերանոցի համար ծախսվում է 500 եգիպտական ոսկի: Եգիպտոսի հյուրընկալ հողի վրա «Այծեմնիկ» ծերանոցը հայ անվանը պատիվ բերող մի օրինակելի հաստատություն է և միաժամանակ պայծառ վկայությունը մեր ժողովրդի քրիստոնեական և մարդասիրական տոհմիկ առաքինությունների:

Իրենց այցելության առիթով պատվիրակները, հանուն Հայոց Հայրապետի, 200 եգիպտական ոսկի են նվիրում «Այծեմնիկ» ծերանոցին՝ ի վարձատրություն այդ հաստատության գովելի աշխատանքների:

Մայր Աթոռի պատվիրակներն այցելում են ծերանոցի զանազան բաժինները և ապա սեղանակից լինում հայ մամիկների և պապիկների կեսօրվա ճաշին՝ մասնակցությամբ վարչության անդամուհիների:

Ծաշի ընթացքում Ա. Հատիսյանը խոսք առնելով շեշտում է մեր ժողովրդի եկեղեցական, մշակութային, կրթական ու հայրենասիրական կյանքում հայ կնոջ կատարած պատմական դերը ինչպես անցյալում, նաև այսօր՝ բարձր գնահատելով նաև «Այծեմնիկ»-ի աստվածահանո և մարդասիրական ծառայությունները եգիպտահայ համայնքի ծոցում:

«Կահիրեի հայությունը քանի մը օրերն է վեր ցնծությամբ օրեր կապրի,— գրում էր «Արև» օրաթերթում (հունիս 3 և 11) խմբագիր և Քաղաքական ժողովի անդամ Կարապետ Դեմիրճյանը,— ոգևորություն և հետաքրքրություն կտիրեն ամենուրեք, որովհետև մեր մեջ կգտնվին ս. Էջմիածնի և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի պատվիրակները՝ հանձնիս տ. Արսեն եպս. Բերբերյանի և պրոֆ. Արթուն Հատիսյանի, որոնց շուրջ սիրո և հարգանքի ալիք մը ստեղծված է և անոնք ուշադրության, հոգածության առարկան են տեղապահ հայր սուրբին, ազգային իշխանության անդամներուն և ազգայիններուն:

Վստահ ենք որ բնականաբար նույն զգացումները կտածեն նաև անոնք, մեր սիրելի պատվիրակները, ս. Էջմիածնի հոգևոր զավակներուն՝ եգիպտա-

հայության հանդեպ: Օրվան բոլոր ժամերում անոնք շփման մեջ են ազգային-ներու հետ, ամեն հայ անհատի կամ կազմակերպության ներկայացուցիչ, որ կփափաքեր տեսակցություն ունենալ իրենց հետ, բոլորին անխտիր գոհացում տվին և այս ազնիվ վերաբերմունքի իբրև հետևանք իրենց հանգիստը զոհեցին: Անոնք համեստությամբ, հասկացողությամբ և անհուն ներողամտությամբ լսեցին բոլորը, խրատեցին, խրախուսեցին և կոչ ուղղեցին համերաշխության, ուժերու միացման, հոգուտ մեր ազգին և եկեղեցիին: Ս. Էջմիածնեն ու մայր հայրենիքեն տեղեկություններ և խապրիկներ հաղորդեցին: Այն հյուրանոցը ուր իջևանած են, ուխտատեղիի մը վերածված է: Այցելուները աշակալա են»:

Մայր Աթոռի պատվիրակությունը հյուրանոցում սիրով ընդունում է հաջորդաբար այցելությունները Քաղաքական ու Թեմական ժողովի անդամների, Հակոբ Էքսերճյանի, Հակոբ Համբիկյանի, Նորայր Տովլաթյանի, Ռուբեն Գազազյանի, Հայ գեղարվեստասիրաց միության վարչության ատենապետուհի տիկ. Շաքե Իփեթյանի, Բ ատենապետ Պերճ Թերզյանի, անդամներ տիկ. Ալիս Տեփոյանի և Ժիրայր Թովմասյանի և «Արև»-ի կողմից՝ Կարապետ Դեմիրճյանի, «Հուսաբեր»-ի և Մշակութային ընկերակցության կողմից՝ Կաթ Կոկանյանի, Սարգիս Վ. Սարգսյանի, դոկտ. Սուրեն Բայրամյանի, «Զահակիր» ազգային-գրական, ընկերային շաքաթաթերթի խմբագիր և Քաղաքականի անդամ Սարգիս Պալաթյանի, Գալուստյան վարժարանի ծնողքուսուցիչ խորհրդի անդամների՝ գլխավորությամբ տնօրեն Ն. Վարդյանի և Հովակիմ Սիրքեճյանի:

Մայիսի 30-ին, հինգշաբթի օրը, Ալեքսանդրիայից ժամանել էր Քաղաքական ժողովի ատենապետ պրն. Վահան Ալեքսանյանը՝ անձամբ հրավիրելու համար Մայր Աթոռի պատվիրակությանը այցելելու Ալեքսանդրիա:

Պատվիրակությունն այցելում է նաև առաջնորդարանին առընթեր Եգիպտոսի նախկին առաջնորդ և ապա Երուսաղեմի պատրիարք Թորգոմ Գուշակյանի անվան Թորգոմյան մատենադարան:

ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՎ ՔԱՐՈՋ

Հունիսի 2-ին, կիրակի: Հոգեգալստյան տոն է:

Կահիրեի ա. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում հանդիսավոր ա. պատարագ է մատուցում տ. Արսեն եպս. Բերբերյանը. «Եւ ամենեքեան լցան Հոգով սրբով» բնաբանով քարոզում օրվա տոնի նշանակության և խորհրդի մասին, հաղորդելով նաև Հայոց Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները՝ Եգիպտոսի օրհնյալ հողի վրա խաղաղ և բարօր կյանքով ապրող եգիպտահայությանը:

Ս. պատարագի երգեցողությունը կատարում է «Ծնորհալի» երգչախումբը՝ ղեկավարությամբ մանտորո Էդվարդ Հակոբյանի:

Հավարտ ա. պատարագի կատարվում է հոգեհանգստյան մասնավոր արարողություն՝ հայրենիքի ազատության համար նահատակված հերոսների հիշատակին:

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Հունիսի 2-ին, կիրակի օրը, երեկոյան ժամը 20.30-ին, ազգային իշխանության կազմակերպությամբ և հովանավորությամբ Մայր Աթոռի պատվիրակները համաժողովրդական հանդիպում են ունենում եգիպտահայության

նետ, Հելիոպոլիսի Նուպարյան ազգային վարժարանին ստընթեր «Պըլըգ-տանյան» հանդիսարահում:

Հանդիպմանը ներկա են լինում Կահիրեի Քաղաքական և Թեմական ժողովի անդամներ՝ երեսփոխաններ, հոգաբարձությանց, ազգային այլ կազմակերպությունների և եգիպտահայ մամուլի ներկայացուցիչներ, մշակութամասերի, մարզական միությունների և ակումբների վարչականներ, ազգային գույգ վարժարանների տնօրեններն ու ուսուցիչները և ժողովրդի մի հոծ բազմություն:

Հանդիպումը սկսվում է Հայրապետական մաղթերգի հոտնկայս ունկնդրությամբ: Հանդիսության բացման խոսքը կատարում է առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես Ծ. վարդապետը, որը, հանուն եգիպտահայության, որդիական շնորհակալություն և երախտագիտություն է հայտնում Հայոց Հայրապետին, որ բարեհաճել էր եգիպտոս ուղարկել Իր պատվիրակներին, որոնք հոգևոր ցնծության, ազգային հպարտության և հայրենասիրության ամսոտանալի ապրումներ պարգևեցին եգիպտահայությանը: Ապա գործադրության է դրվում գեղարվեստական մի ծրագիր, որից հետո առաջինը խոսք է առնում տ. Արսեն եպիսկոպոսը, համառոտ, բայց ամբողջական պատմական է անում Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի հոգևոր, եկեղեցական, պատմական և անում Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի հոգևոր, եկեղեցական, մշակութային ու ազգային առաքելության մեր ժողովրդի պատմության մեջ ինչպես անցյալում, նաև այսօր՝ շեշտելով և թվելով հատկապես Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի վերջին 20-ամյակի ընթացքում ս. Էջմիածնում ծավալած բազմակողմանի և արդյունավետ գործունեության բացառիկ նշանակությունը, համահայկական և միջեկեղեցական մակարդակների վրա:

Այնուհետև խոսք է առնում «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիր Արթուն Հատիտյանը, որն իր խոսքի սկզբում շնորհակալության ջերմ խոսք է ասում Կահիրեի եկեղեցական-ազգային իշխանությանց, կազմակերպություններին, հայ մամուլին և եգիպտահայ ժողովրդին, այն ուշադրության, հարգանքի և սիրո համար, որոնցով շրջապատված է Մայր Աթոռի պատվիրակությունը Կահիրեում:

Այս ամենը, շեշտում է հարգելի բանախոսը, հասցեագրված է համազգային այն մեծ սրբավայրին, հայ եկեղեցու դարավոր ու պատմական կենտրոն Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնին, դեպի նրա աստվածարյալ և առաքելաշավիղ Գահակալը, որն Իր սուրբ և բարի ձեռքերում է պահում հայ եկեղեցու գերագույն հոգևոր իշխանությունը, եկեղեցաշեն, հայրենամավեր գործունեությամբ:

Այնուհետև պրն. Ա. Հատիտյանը համառոտ պատմական է անում անցյալի մեր ժողովրդի ողբերգության և հուզումնալից արտահայտություններով խոսում ս. Էջմիածին—մայր հայրենիք և սփյուռք փոխադարձ հարաբերությունների և հոգևոր-հայրենասիրական կապերի մասին՝ նշելով, որ հայ ժողովուրդն ու հայ եկեղեցին, 1915 թվականի համազգային մեծ ողբերգությունից հետո, իրենց հոգում կենսունակության անսպառ ուժեր գտան և կարողացան այդ ճահատակությունը վերածել հրաշքի համագոր համահայկական վերածննդյան և՛ սփյուռքի տարածքի վրա, և՛ մանավանդ մայր հայրենիքում: Գնահատում ենք սփյուռքը իր վերապրումի և վերակազմության ճիգերի մեջ: Գիտենք նաև նրա դժվարություններն ու մտահոգությունները: «Բայց,— շեշտում է հարգելի բանախոսը,—սփյուռքը իր ապրումների, իր հաջողությունների մեջ գոյատևելու համար անհրաժեշտորեն կարիքն ունի ս. Էջմիածնի հոգևոր առաջնորդության, և վերածնված Հայոց աշխարհի ներշնչանքին»:

Հայոց Հայրապետին, ս. Էջմիածնին, հայրենի մեր ժողովրդին,—ասում է բանախոսը,—մտահոգող միակ ու հիմնական հարցը սփյուռքի հայության ապագայի և ապահովության հարցն է։ Սփյուռքում պայքարներ թող լինեն, սակայն հայրենիքի և հայ եկեղեցու գերագույն շահերի առաջ պետք է խոնարհվեն բոլոր դրոշակները և լուեն բոլոր հատվածական տարակարծությունները։ Մայր Աթոռի և հայրենիքի գերագույն շահերի ապահովումն ու գիտակցությունը, եկեղեցական-հայրենասիրական միասնականությունն առաջնահերթ իդեալն ու միակ մտահոգությունը պետք է լինեն սփյուռքի բոլոր ղեկավար մարմիններին։ Այս է ժամանակի թելադրանքը։ Այս են պահանջում մեր գաղութների և մեր ժողովրդի գերագույն շահերը,—եզրակացնում է բանախոսը, ընդհանուր խանդավառության և ջերմ ծափերի մեջ։

Մայր Աթոռի պատվիրակության համաժողովրդական այս հանդիպումն ավարտվում է առաջնորդական տեղապահ հոր շնորհակալական խոսքով և տ. Արսեն եպիսկոպոսի «Պահպանիչ»-ով։

ԿԱՀԻՐԵԻ ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀՅՈՒՐԸՆԿԱԼ ՀԱՐԿԻ ՏԱԿ

Հունիսի 5-ին, չորեքշաբթի օրը, երեկոյան ժամը 20-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակներն առաջնորդարանում ներկա են լինում Քաղաքական ժողովի և Թեմական ժողովի դիվանի համատեղ նիստին, ուր, հաղորդելով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնություններն ու ողջույնները, բարեմաղթություններ են կատարում ազգային իշխանության եկեղեցաշեն, կրթամվեր գործունեության հետազայում է՝ Լ ավելի հաջողությամբ համար։

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 21-ին, «Թեքեյան» սրահի մեջ Կահիրեի հայ գեղարվեստասիրաց միությունն ընդունելություն էր կազմակերպել ի պատիվ Մայր Աթոռի պատվիրակների։

Ընդունելությունը խանդավառորեն ղեկավարում է Հ. Գ. Միության բազմամյա ատենապետ և վետերան-անդամ պրն. Վահագն Տեփոյանը, որը հակիրճ խոսքով ներկայացնում է օրվա հյուրերին և բաժակ է բարձրացնում Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի թանկագին կենաց արևշատության և Մայր Աթոռի պայծառության համար։

Այնուհետև գործադրության է դրվում գեղարվեստական գեղեցիկ մի հայտագիր՝ խմբերգերից և արտասանություններից կազմված։

Ընդունելության ժամանակ խոսք են առնում տ. Արսեն եպս. Բերբերյանն ու պրն. Ա. Հատիսյանը, որոնք իրենց արտառույշ ելույթներով մի անգամ ևս խանդավառություն են ստեղծում բոլոր ներկաների սրտերում։

Ընդունելությունն անցնում է խանդավառ ու շինիչ մթնոլորտում, ս. Էջմիածնի խորհրդով և վերածնված մայր հայրենիքի մշակութային, գիտական, տնտեսական խոստումնալից կյանքի պայծառ հեռանկարով։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՐԻ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՒԱՅՈՒՄ

Հունիսի 6-ին, հինգշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 9.30-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, ընկերակցությամբ առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես Ժ. վարդապետի, մեկնում են Ալեքսանդրիա։

Քաղաքի կայարանում պատվիրակներին դիմավորում և բարի գալուստ են մաղթում, տ. Զավեն եպիսկոպոսի գլխավորությամբ, Քաղաքական և Թեմական ժողովների ատենապետները՝ պրն. Մարտիկ Զարպհանյանն ու

Վահան Ալեքսանյանը, ազգային իշխանության և եկեղեցու հոգաբարձության պատվարժան անդամները, այդ թվում՝ պրն. պրն. **Ստեփան Ստեփանյանը**, **Մուրադ Քոչկերյանը**, **Հակոբ Վարդապետյանը**, **Պետրոս Աշոցյանը**, **Հակոբ Քեհայանը**, **Գառնիկ Սարաֆյանը**, **Նազարեթ Մարկոսյանը**, **Վահրամ Թոսունյանը**:

Տ. Զավեն և տ. Արսեն սրբազանները «Հրաշափառ»-ով մուտք են գործում Ալեքսանդրիայի հայոց ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցի, ուր տ. Զավեն եպիսկոպոսը բարի գալուստ է մաղթում Մայր Աթոռի պատվիրակներին և թեմի ուրախությունն է հայտնում այս բարեպատեհ առիթով:

Ապա տ. Արսեն եպիսկոպոսը, հանուն պատվիրակության, շնորհակալություն է հայտնում ցուցաբերված ջերմ ընդունելության և տ. Զավեն եպիսկոպոսի արտագին խոսքերի համար և հաղորդում Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները Ալեքսանդրիայի հայոց ազգային իշխանության և հավատացյալ ժողովրդին:

Այնուհետև Մայր Աթոռի պատվիրակները բարձրանում են առաջնորդարան, ուր Քաղաքական ժողովի ատենապետ պրն. **Վահան Ալեքսանյանը**, հանուն թեմի ազգային իշխանության, ջերմ խոսքերով բարի գալուստ է մաղթում նրանց:

Առաջնորդարանում ապա տեղի է ունենում պատվիրակների և բոլոր ներկաների միջև մտերմիկ զրույց՝ ջերմ մթնոլորտում:

Պատշաճ հյուրասիրությունից հետո պատվիրակները տ. Զավեն եպիսկոպոսի և ազգային իշխանության անդամների ողեկցությամբ այցելում են Պողոսյան ազգային վարժարան ու Մելքոնյան մանկապարտեզ, ուր աշակերտության կողմից գործադրվում է գեղարվեստական հաճելի մի ծրագիր:

Այնուհետև Մայր Աթոռի պատվիրակները առաջնորդվում են ծովափնյա «Սեախ» հյուրանոց, ուր հաջորդ օրերին ընդունում են բազում այցելություններ և տեսակցություններ են ունենում զանազան կազմակերպությունների ղեկավարների և անհատ ազգայինների հետ, ազգային-եկեղեցական և թեմական մի շարք հարցերի շուրջ:

Մայր Աթոռի պատվիրակներն Ալեքսանդրիայում իրենց կեցության օրերին այցելում են «Տիգրան Երկաթ», «Հառաջդիմասեր» մշակութային և մարզական կազմակերպություններ, ուր իրենց ոգեշունչ և հայրենաբույր ելույթներով, Մայր Աթոռի և հայրենիքի մասին իրենց տված տեղեկություններով խանդավառում են բոլորին: Պատվիրակներն այցելում են նաև Ալեքսանդրիայի հայոց ազգային գերեզմանատուն ու տեղի գեղեցիկ մատուռ:

Հունիսի 8-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, ողեկցությամբ տ. Զավեն եպիսկոպոսի և Քաղաքականի ատենապետ պրն. Վահան Ալեքսանյանի, քաղաքավարական այցելություն են տալիս Համայն Աֆրիկայի Պապ և Ալեքսանդրիայի հունաց **Նիկոլա Զ** Սրբազան Պատրիարքին: Քույր եկեղեցու հոգևոր պետի և հայ եկեղեցու ներկայացուցիչների միջև տեղի է ունենում էկոմենիկ ոգով զրույց, որի ընթացքում տ. Արսեն եպիսկոպոսն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի եղբայրական ողջույններն է հաղորդում հունաց Սրբազան Պատրիարքին:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 19.30-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակներն առաջնորդարանի դահլիճում մասնակցում են Քաղաքական ժողովի և Թեմականի դիվանի համատեղ նիստին, որի ընթացքում բարիգալստյան և ողջույնի խոսքերից հետո պատվիրակները հետաքրքրվում են Ալեքսանդրիայի եկեղեցական և մշակութային կյանքով և այս առթիվ իրենց ուրախությունն

ու գնահատանքն են հայտնում թեմի կյանքի հոգևոր կենսունակության, այն-
տեղ տիրող համերաշխ ոգու և կատարվող եկեղեցաշեն, կրթամիլեր աշխա-
տանքների համար:

Հունիսի 9-ին, կիրակի օրը, տ. Արսեն եպիսկոպոսը պատարագ է մա-
տուցում ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցում՝ հաղորդելով Հայոց Հայրապետի ող-
ջույններն ու օրհնությունները, ապա «Եկայք շինեացուք սուրբ զխորանն լու-
սոյ» բնաբանով քարոզում և մխիթարում հավատացյալ հոծ բազմությանը:

Ժամը 13-ին, ի պատիվ Մայր Աթոռի պատվիրակների, ծովահայաց
«Յախթ կլուպ»-ում հրաժեշտի ճաշկերույթ է տրվում ազգային իշխանության
կողմից, որին մասնակցում են շուրջ 100 հրավիրյալներ:

Ժամը 16-ին պատվիրակները ներկա են լինում Պողոսյան ազգային
վարժարանի մարզահանդեսին:

Ժամը 18-ին առաջնորդարանին առընթեր «Կոմիտաս» սրահում Մայր
Աթոռի պատվիրակները խանդավառ մթնոլորտում ու հոծ բազմության ներ-
կայությամբ հրապարակային հանդիպում են ունենում Ալեքսանդրիայի հա-
յության հետ, ուր հանդես են գալիս ոգևորիչ բանախոսությամբ՝ մի անգամ
ևս հաղորդելով Հայոց Հայրապետի օրհնությունները:

Հունիսի 11-ին, երեքշաբթի օրը, Մայր Աթոռի պատվիրակները հրա-
ժեշտ են առնում Ալեքսանդրիայի ազգային իշխանություններից և ժողովրդ-
րից և լավագույն տպավորություններով վերադառնում Կահիրե՝ ինքնաշար-
ժերով:

Մայր Աթոռի պատվիրակության այցը Ալեքսանդրիայի հայոց համայն-
քին կմնա հիշատակելի և անմոռանալի:

ԶԵՐՄ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ Ի ՊԱՏԻՎ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՎԻՐԱԿՆԵՐԻ

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20.30-ին, Հելիոպոլսում «Հուսաբեր» մշա-
կության ըկներակցությունն իր «Լ. և Ս. Գարագաշյան» հանդիսասրահում,
ի պատիվ Մայր Աթոռի պատվիրակության, խանդավառ մթնոլորտում ըն-
դունելություն է կազմակերպում:

Հանդիսությունը ողջույնի և բարիգալստյան ջերմ խոսքով բացում է
Սարգիս Վ. Սարգիսյանը և այն ղեկավարում ձեռնհասորեն:

Գործադրության է դրվում օրվա հանդիսությանը նվիրված գեղարվես-
տական պատշաճ մի ծրագիր:

Հանուն «Հուսաբեր» մշակության ըկներակցության նախագահ պրն.
Ավետիս Զազրճյանի ըկներակցության վարչության բազմամյա ատենապետ
պրն. **Կայծ Կոկանյանը** գրավոր ու մի ջերմ ուղերձով ողջունում է ներկայու-
թյունը հայրապետական պատվիրակների՝ ներկայացնելով նաև համառոտ
պատկերը ըկներակցության գործունեության:

Հանուն երիտասարդ նոր սերնդի բովանդակալից մի ուղերձով պատվի-
րակության բարի գալուստ է մաղթում նաև **դոկտ. Սուրեն Բայրամյանը՝** շեշ-
տելով սփյուռքի պայմաններում հասակ առնող հայրենագուրկ և ձուլման
վտանգին ենթակա մեր նոր սերնդի առողջ ու հայրենասիրական դաստիա-
րակության անհրաժեշտությունը հայրենիքի և հայության համար:

Ընդունելության ժամանակ հանդես են գալիս նաև պատվիրակները՝
շեշտելով Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի գլխավորությամբ մեր ազգային-եկեղե-
ցական միասնականության անհրաժեշտությունը՝ հաղթահարելու համար:

սանձալանդ հայապահպանման գործում սփյուռքի հայության առաջ կանգնած ներքին և արտաքին խոչընդոտներն ու դիմագրավելու դժվարին կացությունները, ապրելու համար որպես հայկական մեկ ոգեկանություն, մեկ եկեղեցի և մեկ հայրենիք:

ՀՐԱԺԵՇՏ ԵՆ ԱՌՆՈՒՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒԻ ՊԱՏՎԻՐԱԿՆԵՐԸ

Հունիսի 12-ին, չորեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները պաշտոնական այցելություն են տալիս Կահիրեում եգիպտական կառավարության մոտ Սովետական Միության արտակարգ լիազոր-դեսպան Նորին Գերազանցություն Վլադիմիր Պոլյակովին:

Մեծահարգ պրն. դեսպանի և Մայր Աթոռի պատվիրակության անդամների միջև տեղի է ունենում մտերիմ զրույց:

Երեկոյան ժամը 18-ին Մայր Աթոռի պատվիրակներն առաջնորդարանում ներկա են լինում Քաղաքական ժողովի հերթական նիստին, որի ընթացքում նրանց համառոտ տեղեկություններ են տրվում Կահիրեի եկեղեցական, մշակութային և կրթական կյանքի մասին: Պատվիրակներն իրենց ուրախությունն ու գնահատանքն են արտահայտում ազգային իշխանության անդուլ ջանքերի շնորհիվ համերաշխության և միասնականության ոգով կատարված աշխատանքների համար:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20.30-ին, Կահիրեի ազգային իշխանությունը Հեղիոպոլիսի «Մերիլենդ» ճաշարանի սրահում, ի պատիվ Մայր Աթոռի պատվիրակության, ողջերթի ընդունելություն է կազմակերպում, որին ներկա են լինում առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես ծ. վարդապետը, տ. Զավեն եպիսկոպոսը, Կահիրեի Թեմական ու Քաղաքական ժողովի ատենապետներ պրն. պրն. Արտո Պըլըզտանյանը, Հալկազուն Քյուրբջյանը, Ալեքսանդրիայի Քաղաքական ժողովի ատենապետ պրն. Վահան Ալեքսանյանը, ազգային երեսփոխաններ, ազգային իշխանությանն առընթեր մարմինների անդամներ, մշակութային միությունների ղեկավարներ, եգիպտահայ մամուլի ներկայացուցիչներ, Կահիրեի և Ալեքսանդրիայի եկեղեցիների հոգաբարձության անդամներ, տիկնանց խնամակալության անդամուհիներ, ինչպես նաև պաշտոնական այլ անձինք և հրավիրյալներ, շուրջ 100 հոգի:

Հրաժեշտի սիրո սեղանն էր այդ:

Երազի նման, արագ, բայց բովանդակալից ու հուզումնառատ անցել էին Մայր Աթոռի պատվիրակության այցելության օրերը եգիպտական հյուրընկալ հողի վրա, հայ ժողովրդի ծոցում, և այժմ հրաժեշտի վերջին պահն էր:

Հուզվել էին բոլորը՝ հյուրընկալներն ու հրավիրյալները հավասարապես, բայց և ուրախ՝ Մայր Աթոռի պատվիրակների այս պատմական այցելության առիթով:

Այս հուզումն ու ուրախությունն արտահայտվում էին ի դեմս ողջ եգիպտահայության, Թեմականի ատենապետ պրն. Արտո Պըլըզտանյանի ողջերթի ուղերձի հետևյալ գեղեցիկ ու պատկերավոր արտահայտությունների մեջ:

«Հասավ հարգելի պատվիրակներու մեկնումի օրը: Ծառ կարճ թվեցավ մեզ՝ բոլորիս, իրենց կեցությունը մեր մեջ, որովհետև չի հագեցանք իրենցմով: Գիտենք, կնախագգանք և համոզված ենք որ իրենց մեկնումն վերջ՝ պիտի փնտրենք զիրենք, պիտի հիշենք իրենց փառավոր ու շքեղ ներկայությունը մեր մեջ, լսել իրենց բոցեղեն ու իրապես հրաշունչ խոսքերը, և վերապրել մեր մեջ խորաքանդակված և մեր աչքերեն արցունքներ խլած հա-

կատրի, հայրենասիրության, կարոտի այդ հայրենաբույր խոսքերուն հոգևոր և հայրենասիրական անկրկնելի ապրումները:

Մեկը բերած էր իր հետ գմբեթավոր ու Էջմիածինը, ցուպը իր ձեռքին՝ մահապետ իր Գահակալովը, մյուսը՝ ամբողջ Հայաստանը և որ իր գուրգուրոտ ձեռքերուն մեջ մեզ կերկարեր ազգին համար բաբախող տա՛ք, տա՛ք իր սիրտը: Ծնորհիվ սրբազան հոր, ու Էջմիածնի ավազանին մեջ մենք մկրտվեցանք կրկին ու ապա հաղորդվեցանք բոլորս Վեհափառ Ս. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետի սուրբ Աջով և օրհնություններով, մինչ պրոֆ. Հատիտյան, մեր հուզումեն դողդողացող ձեռքեն բռնած, մեզ կառաջնորդեր Էջմիածնեն դեպի Զվարթնոց, դեպի Ծիծեռնակաբերդ և վերջապես դեպի հաղթապան՝ ու դողանջող Սարդարապատը:

Որքա՛ն փափաքելի պիտի ըլլար ավելի հաճախ ունենալ այսպիսի այցելություններ, հայրենիքեն ու ու Էջմիածնեն, սփյուռքի ամբողջ մեր գաղութներուն համար: Ամեն բանէ առաջ **ազգապահպանումն** է որ կօգտվի և սփյուռքահայությունը կգոտեպնդվի այս կենդանի ուղղակի և շոշափելի ջերմ կապով:

Հանուն Կահիրեի ազգային իշխանության և Էջմիածնական այս թեմին, այս հանդիսավոր պահուն, մենք բոլորս անգամ մը ևս կկրկնենք, կվերանորոգենք մեր բոլորանվեր ու անսակարկ հավատարմության ուխտը, ու Էջմիածնին և անոր անգուգական Գահակալ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Վազգեն Ա-ի հանդեպ, ու կմնանք միշտ աղոթող ու Էջմիածնի անսասանության, բարգավաճման և սիրելի հայրենիքի բարօրության համար:

Նույնպիսի ջերմ, հայաշունչ ողջերթի խոսքեր են արտասանում նաև **տ. Զավեն եպիսկոպոսը** և ազգային երեսփոխան պրն. **Հակոբ Համբիկյանը**:

Այնուհետև հրաժեշտի այս պատմական սեղանին, խորապես հուզված, խոսք են առնում Մայր Աթոռի պատվիրակները՝ **տ. Արսեն եպ. Բերբերյանն** ու պրն. **Արթուր Հատիտյանը**, որոնք իրենց զգացված շնորհակալությունն են հայտնում Կահիրեի և Ալեքսանդրիայի ազգային իշխանությանց, բոլոր կազմակերպություններին, մամուլին և ողջ եգիպտահայության անցնող 17 օրերի ընթացքում, որպես Ամենայն Հայոց Հայրապետի ներկայացուցիչների, իրենց ցույց տրված անվերապահ, արտաբաց ընդունելության, հյուրասիրության, սիրո և հարգանքի համար:

Հրաժեշտի սույն ընդունելությունն ավարտվում է տ. Արսեն եպիսկոպոսի «Պահպանիչ»-ով և միաբերան երգված Տերունական աղոթքով:

Հունիսի 18-ին, հինգշաբթի օրը, ժամը 16-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, անմոռանալի տպավորություններով և սրտագին հուշերով հրաժեշտ են առնում եգիպտահայ պատվական գաղութից և Բեյրութի վրայով մեկնում Բաղդադ:

Կահիրեի միջազգային օդանավակայանում Մայր Աթոռի պատվիրակությանը նույնպիսի հանդիսավորությամբ ճանապարհում են Եգիպտոսի ազգային իշխանությունները, բոլոր կազմակերպությունները, ինչպես ժամանման օրը՝ մայիսի 28-ին:

Եգիպտահայ թեմն իր առաջնորդարաններով, ազգային իշխանության մարմիններով, եկեղեցական, կրթական իր հաստատություններով, մշակութային եռուն իր կյանքով և իր կազմակերպություններով սփյուռքի մեր տիրախմամ թեմերի մեջ իր հնությամբ և իր կենսունակությամբ գրավում է ուրույն տեղ:

Երբեմնի 40—50 հազար հայություն հաշվող այս թեմն այսօր իր ծոցում

հաշվում է շուրջ 12 հազար հայություն, որից 9000-ը Կահիրեում, 3000՝ Ալեքսանդրիայում:

Եգիպտոսի ասպնջական այս հողում այսօր էլ բաց են մեր աղոթքի տները, հայկական ճարտարությամբ կառուցված մեր հոյակապ տաճարները, կանգուն՝ մեր դպրոցները, կենդանի՝ մեր ազգային-եկեղեցական ավանդություններն ու բարքերը, հայրենասիրության շունչն ու ոգին, օրհնության ներքո Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի, սիրով ու պաշտամունքով վերածնված Հայոց աշխարհին:

Եգիպտահայ թեմի, նրա խոստումնալից ու կազմակերպված կյանքի վկաներն են հանդիսանում Մայր Աթոռի պատվիրակները, ակամատեսի իրենց տպավորություններով ու հուշերով:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՊԱՏՎԻՐԱԿՆԵՐԸ ԲԱՂԴԱԴՈՒՄ

Հունիսի 18-ին, հինգշաբթի օրը, գիշերվա ժամը 24-ին, Բեյրութի ճաճապարհով Բաղդադ են ժամանում Մայր Աթոռի պատվիրակները՝ տ. Արսեն եպս. Բերքերյանն ու պրն. Արթուն Հատիսյանը՝ հաղորդելու Ամենայն Հայոց Վեհապատ Հայրապետի ողջույններն ու օրհնություններն Իրաքի օրհնյալ հողի վրա ապրող տիրախնամ մեր թեմին և Իրաքի ողջ հայությանը:

Բաղդադի օդանավակայանում հայրապետական պատվիրակներին դիմավորում և բարի գալուստ են մաղթում Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ տ. Ասողիկ եպս. Ղազարյանը, տ. Զավեն քհն. Փոլատյանը, Իրաքի ազգային կենտրոնական վարչության անդամները՝ դոկտ. Հասրաթ Միքայելյանը, պրն. պրն. Աբրահամ Շահինյանը, Լևոն Մելքոնյանը, Տիրան Նասրը, Հայկ Պոսթանյանը, Հ. Բ. Ը. միության կողմից՝ պրն. Երջանիկ Թաջիրյանն ու դոկտ. Մովսես Տեր-Հակոբյանը, և այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Օդանավակայանում բարիգալստյան և ողջույնի ջերմ խոսքերից հետո, Մայր Աթոռի պատվիրակությունը առաջնորդվում է «Օմար Խայամ» հյուրանոց:

Հունիսի 14-ին, ուրբաթ օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, պատվիրակներն այցելում են Հայոց առաջնորդարան, ուր նրանց ընդունում է առաջնորդ սրբազանը՝ շրջապատված կենտրոնական վարչության պատվարժան անդամներով:

Առաջնորդ սրբազանի, պատվիրակների և վարչության անդամների միջև տեղի է ունենում մտերմիկ գրույց:

Այնուհետև պատվիրակներն այցելում են ս. Գրիգոր Լուսավորիչ գեղեցիկ եկեղեցին, Ազգային միացյալ Թարգմանչաց-Ավանյան վարժարան, ուր սովորում են շուրջ 1600 աշակերտ-աշակերտուհիներ, առաջնորդարանի դիվանատուն, հարակից բաժիններ, լավագույն ու վառ տպավորություններով:

Ժամը 18-ին պատվիրակները, առաջնորդ սրբազանի, դոկտ. Հասրաթ Միքայելյանի և պրն. Հայկ Պոսթանյանի ողեկցությամբ, այցելում են Տիգրոնի պատմական ավերակներ:

Դեպի Բաղդադ իրենց ճանապարհի վրա պատվիրակներն այցելում են 1970 թվականին կառուցված հայ ծերանոց՝ նվիրատվությամբ տիկին Վերջինե-Կարապետ Իսկենդերյանի՝ ի հիշատակ իր վաղամեռիկ դստեր՝ Մելինե Դանիել-Գևորգ Իսկենդերյանի, ծերանոցին աղընթեր ս. Կարապետ գողտրիկ մատուռ և ապա երկրորդական վարժարանի նորակերտ շենք, որն

իր տեսակի մեջ փառավոր կրթական մի հաստատություն է:

Թե՛ ծերանոցի, թե՛ մատուռի, թե՛ երկրորդական վարժարանի ընդարձակ հողերը սիրով նվիրել է ազգին տիկին Վերջինե Իսկենդերյանը:

Երկրորդական վարժարանը կառուցված է **Գալուստ Կյուպենկյան** հաստատության 50000 իրաքյան դիմարի նվիրատվությամբ:

Ծերանոցի, մատուռի և երկրորդական վարժարանի կառուցման, բարեկարգման և պահպանման աշխատանքներին իր արժանավոր ու գնահատելի ծառայությունն է բերել կենտրոնական վարչության և Հ. Բ. Ը. միության վարչության անդամ, Իրաքի համալսարանի ֆիզիկայի դասախոս սղերդցի պրն. **Աբրահամ Շահինյանը**, որի աշխատանքն արժանի է ազգային երախտագիտության:

Հունիսի 15-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 6-ին, պատվիրակներն այցելում են աստվածաշնչական Բաբելոնի ավերակները:

Երեկոյան ժամը 21-ին պատվիրակները ներկա են լինում, առաջնորդ սրբազանի ողեկցությամբ, Հայ երիտասարդաց երկսեռ ընկերակցության բացօթյա հանդիսությանը, որը նվիրված էր գաղութի ծանոթ մտավորական, Հ. Բ. Ը. միության և կենտրոնական վարչության նախկին անդամ ու վաստակավոր հասարակական գործիչ պրն. **Լեոն Շաղոյանի** մեծարմանը՝ գաղութից մեկնելու առիթով:

Հանդիսությանը ելույթ են ունենում նաև Մայր Աթոռի պատվիրակները՝ հաղորդելով Հայոց Հայրապետի օրհնություններն ու ողջույնները թե՛ հորելյարին և թե՛ բոլոր ներկաներին:

Հունիսի 16-ին, կիրակի օրը, ս. Էջմիածնի տոնի հանդիսավոր առիթով, տ. Արսեն եպիսկոպոսը ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցում պատարագ է մատուցում և քարոզում «Եկայք շինեսցուք զսուրբ խորանն լուսոյ» բնաբանով՝ հաղորդելով նաև Հայոց Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները:

Քարոզից առաջ առաջնորդ սրբազանը ջերմ սիրով, հանուն իր, ազգային կենտրոնական վարչության, Բաղդադի ողջ հայության, ողջունում է ներկայությունը Մայր Աթոռի պատվիրակության՝ հայտնելով թեմի երախտագիտությունն ու հավատարմությունը Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին:

Հավարտ ս. պատարագի կատարվում է հայրապետական մաղթանք:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 21-ին, Հայ երիտասարդաց երկսեռ ընկերակցության բացօթյա, կանաչազարդ այգում Մայր Աթոռի պատվիրակները, ազգային կենտրոնական վարչության նախաձեռնությամբ և կազմակերպությամբ, համաժողովրդական հանդիպում են ունենում Բաղդադի հայության հետ և հանդես գալիս հայ ժողովրդի կյանքում և մեր մշակույթի պատմության մեջ ս. Էջմիածնի կատարած փառավոր առաքելությանը և դերին նվիրված խանդավառ ելույթով:

Մայր Աթոռի պատվիրակներն իրենց ելույթներում հանգամանորեն ներկայացնում են նաև Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 20-ամյակի ընթացքում կատարված եկեղեցաշեն ու հայրենամակեր փառավոր գործունեությունը նաև միջեկեղեցական մակարդակի վրա:

Համաժողովրդական այս առաջին հանդիպումից հետո ազգային կենտրոնական իշխանությունն ի պատիվ պատվիրակության ընդունելություննաշկերությո է կազմակերպում, որն անցնում է խանդավառ, հայրենասիրական մթնոլորտում:

Հունիսի 17-ին, երկուշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, առաջնորդ տ. Ասողիկ սրբազանի ընկերակցությամբ,

այցելում են Բաղդադի քրիստոնյա քույր եկեղեցիների հոգևոր պետերին և ապա պապական նվիրակ Նորին Գերազանցություն **Տ. Ժան Ռյուպ արքեպիսկոպոսին**։

Երեկոյան ժամը 21-ին **Հ. Բ. Ը.** միության տեղական մասնաճյուղն իր հյուրընկալ հարկի տակ, այգում, մեծարում է Մայր Աթոռի պատվիրակությանը։

Հանդիսության ժամանակ ելույթ են ունենում նաև մեր պատվիրակները՝ շեշտելով **Հ. Բ. Ը.** միության կատարած եկեղեցական և մշակութային-կրթական, հայապահպանման մեծ ծառայությունը սփյուռքի մեր ժողովրդի կյանքում։

Այստեղ ևս, բանախոսությունից հետո, ի պատիվ պատվիրակության, կազմակերպվել էր ընդունելություն-ճաշկերույթ՝ շերմ մթնոլորտում։

Հունիսի 18-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակությունը, տ. Ասողիկ սրբազանի ընկերակցությամբ, քաղաքա-յարական այցելություն է տալիս Իրաքի քարեխճամ կառավարության մոտ Սովետական Միության արտակարգ և լիազոր դեսպան Նորին Գերազանցություն Անատոլի Ալեքսանդրովիչ Բարկովսկուն։

Նույն օրը, երեկոյն ժամը 21-ին, ազգային կենտրոնական իշխանությունն ու առաջնորդարանը, ի պատիվ Մայր Աթոռի պատվիրակության, ողջերթի ընդունելություն են կազմակերպում նորաչերտ ծերանոցի զովասուն ու ընդարձակ այգում, որին ներկա են լինում ավելի քան 300 հրավիրյալներ։

Ընդունելության ժամանակ պատվիրակությանն ողջված ողջերթի սրբ-տագին ու շերմ խոսքեր են ասում առաջնորդ տ. Ասողիկ սրբազանը, կենտրոնական վարչության անունից՝ պրն. Լևոն Մելքոնյանը, հայ կաթողիկե հա-յայնքի առաջնորդ տ. Հովհաննես արքեպ. Գասպարյանը։

Հաջորդապես շերմ ու սրտագին էր խոսքը նաև Հայոց Հայրապետի անձ-նական քարեխճամ, պապական նվիրակ **Տ. Ժան Ռյուպ արքեպիսկոպոսի**, որն ընդունվում է երախտագիտությամբ և սիրով։

Ընդունելության ժամանակ խոսք են առնում նաև մեր պատվիրակները և սրտագին շնորհակալություն հայտնում առաջնորդ սրբազանին, ազգային կենտրոնական վարչությանը, բոլոր կազմակերպություններին և Բաղդադի համայն հայությանը՝ իրենց հանդեպ ցույց տրված շերմ ընդունելության, հարգանքի և սիրո համար։

Ողջերթի սույն ընդունելությունը ղեկավարում էր **դոկտ. Հասրաթ Միքա-ելյանը**, որն իր եզրափակիչ խոսքում, հանուն ազգային կենտրոնական վարչության, շնորհակալություն հայտնելով Մայր Աթոռի պատվիրակությանը իրենց ներկայության համար, ասում է.

«Պատվիրակները եկան, տեսան և հաղթեցին, գրավեցին մեր բոլորին սրտերը, հիացուցին մեզի իրենց հայրենասիրական, էջմիածնաշունչ խոսքե-րով, իրենց տաք հայկական սիրտերով ու հոգիներով և անմոռանալի տպա-վորություն ու հուշեր ձգեցին այս պատվական գաղութի պատմության մեջ։ Այս թեմը պետք ունի նման արժանավոր պատգամավորներու հաճախակի այցելության, խոսքերուն, և մանավանդ օրհնության ու հովանիին Ամենայն Հայոց մեր սիրելի Վեհափառին, հա՛յ մնալու և հա՛յ ապրելու համար։

Միևնի պատգամավորներուն գալը այստեղ, մենք մեզի ս. Էջմիածնի խորթ զավակները կնկատեինք, այժմ զգացինք որ մենք ալ հարազատ զա-վակներն ենք Մայր Աթոռին»։

Հունիսի 19-ին, չորեքշաբթի օրը, ժամը 13-ին, պապական նվիրակ **Տ.**

Ժան Ռյուպ արքեպիսկոպոսը իր պալատին մեջ ողջերթի ընդունելությամբ պատվում է Հայոց Հայրապետի ներկայացուցիչներին:

Ընդունելությանը ներկա են լինում նաև առաջնորդ տ. Ասողիկ սրբազանը և հայ կաթողիկե համայնքի պետ տ. Հովհաննես արքեպ. Գասպարյանը:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20-ին, առաջնորդարանում գումարվում է Իրաքի հայոց ազգային կենտրոնական վարչության նիստը, որին ներկա են լինում նաև Մայր Աթոռի պատվիրակները:

Հոտնկայս ընթերցվում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի մայիս 27 թվակիր պաշտոնական գրությունը՝ պատվիրակների Բաղդադ ժամանման մասին:

Առաջնորդ սրբազանը, խոսք առնելով, խնդրում է պատվիրակներին՝ Իրաքի ազգային-եկեղեցական իշխանությանը և բովանդակ հայությանը որդիական երախտագիտությունը, ու ջերմ սերը հայտնել Ամենայն Հայոց Սրբազնագույն Հայրապետին՝ մի անգամ ևս հավաստիացնելով Նրան, որ տիրախնամ այս թեմը 1640 թվականից ի վեր կապված է եղել ու միշտ կապված էլ կմնա Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնին:

Տ. Ասողիկ եպիսկոպոսը ցանկություն է հայտնում նաև, որ հետագայում էլ նման պատգամավորություն այցելության գա ս. Էջմիածնից, որպեսզի է՛լ ավելի ամրապնդվի հոգևոր, հայրենասիրական կապը հայ եկեղեցու դարավոր կենտրոնի հետ և երկարաձգվի այս թեմի կյանքը այս օրհնյալ ու հյուրընկալ իրաքյան հողի վրա, ուր հայ ժողովուրդը վայելում է բարեխնամ կառավարության պաշտպանությունն ու հովանին և Իրաքի ազնիվ ու աշխատասեր ժողովրդի ասպնջականությունը:

Նույնպիսի ջերմ ու անկեղծ արտահայտություններ են ունենում ազգային կենտրոնական վարչության ատենապետ **Արամ Սեթյանը**, դոկտ. **Հասրաթ Միքայելյանը**, **Լևոն Մելքոնյանը**, **Աբրահամ Ծաֆինյանը**, **Հայկ Պոսթանյանը**:

Հունիսի 20-ին, հինգշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 8-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները հրաժեշտ են առնում Բաղդադից և մեկնում Բեյրութ՝ անմոռանալի ու վառ տպավորություններով:

Բաղդադի հայկական թեմը Միջին Արևելքի մեր տիրախնամ համայնքներից հնագույններից մեկ է:

Իրաքյան հողի վրա հայ համայնքի հաստատումը բարձրանում է մինչև 1638 թվականը: Բաղդադի Մելքան հայկական թաղամասում 1640 թվականին կառուցվում է ս. Էջմիածին անունով եկեղեցի, որը միաժամանակ առաջին քրիստոնեական աղոթավայրն է եղել ողջ Իրաքում:

Իրաքում այսօր ապրում է շուրջ 20000 հայություն՝ կենտրոնացած Բաղդադ, Մուսուլ, Զախո, Քերքուկ, Բասրա և այլ քաղաքներում:

Այստեղ ևս բաց են հայ աղոթքի տները, հայկական ճարտարապետությամբ կառուցված մեր եկեղեցիները, պայծառ ու կանգուն են մեր կրթական օջախներն ու դպրոցները, ազգային-բարեգործական հաստատությունները, վառ ու կենդանի են մեր ազգային ավանդություններն ու բարքերը, Էջմիածնասիրությունն ու հայրենասիրությունը մեր ժողովրդի ծոցում:

Իրաքի այս թեմը նույնպես ապրում է իր կազմակերպված բարգավաճ ու խաղաղ ազգային-եկեղեցական կյանքը՝ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի հովանու և օրհնության ներքո, ազգային կենտրոնական վարչության և առաջնորդ

սրբազան հոր միասնական, համերաշխ գործակցության շնորհիվ և Իրաքի ողջ հայության գիտակից օժանդակությամբ:

Այսպիսի բարի և խանդավառ վկայություններով են վերադարձել Մայր Աթոռի պատվիրակները Բաղդադից:

ՄԱՅՐ ԱԹՐՈՒԻ ՊԱՏՎԻՐԱԿՆԵՐԸ ԲԵՅՐՈՒԹՈՒՄ

Հունիսի 20-ին, հինգշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, դեպի ս. Էջմիածին իրենց վերադարձի ճանապարհի վրա, ժամանում են Բեյրութ, ուր մնում են մի քանի օր՝ որպես մասնավոր հյուրերը «Զարթոնք» օրաթերթի:

Բեյրութի օդանավակայանում պատվիրակությանը դիմավորում են **տ. Գևորգ Ծ. վրդ. Կարպիսյանը**, «Զարթոնք» օրաթերթի ներկայացուցիչները և այլ պաշտոնական անձինք:

Պատվիրակներն առաջնորդվում են «Ալգազար» հյուրանոց:

Հունիսի 21-ին, ուրբաթ օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները, **տ. Գևորգ Ծ. վարդապետի** ընկերակցությամբ, այցելում են Բեյրութում սովետական դեսպանատուն և ջերմ զրույց ունենում դեսպանատան երկրորդ քարտուղար **պրն. Բաբգեն Տեր-Միքայելյանի** հետ:

Ժամը 13-ին վաստակաշատ ու հանրածանոթ հասարակական գործիչ **պրոֆ. Բարունակ Թովմասյանն** իր ընտանեկան հարկի տակ ճաշկերույթով սեժարում է Մայր Աթոռի պատվիրակությանը:

Ծաշկերույթին երկա են լինում **տ. Գևորգ Ծ. վարդապետը**, ծանոթ ու սիրված մտավորական, բանաստեղծ **Վահե Վահյանն** ու հասարակական գործիչ և ազգային բարերար **պրն. Հայկաշեն Ուզունյանը**:

Ժամը 17-ին Մայր Աթոռի պատվիրակները, **տ. Գևորգ Ծ. վարդապետի** ողեկությամբ, այցելում են «Զարթոնք», «Արարատ» և ապա «Նայիրի» թերթերի խմբագրություններ և շահեկան խոսակցություն ունենում հարգելի խմբագրապետների հետ:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20-ին, **պրոֆ. Բարունակ Թովմասյանի** ընկերակցությամբ, Մայր Աթոռի պատվիրակները Բեյրութի «Ֆանդում» հյուրանոցում այցելություն են տալիս Երուսաղեմի ամենապատիվ **տ. Շղիշե սրբազան պատրիարքին**, որ դեպի Եվրոպա և ԱՄՆ իր ճանապարհին մեկ օրով ժամանել էր այստեղ:

Սրբազան պատրիարքը պատվում է իր հյուրերին՝ մտերմիկ սեղանի շուրջ, ուր ծավալվում է հաճելի ու հետաքրքիր զրույց:

Հունիսի 22-ին, շաբաթ օրը, ժամը 14-ին, Բեյրութի Էջմիածնասեր տիկնանց համախմբումը Պիզֆայայում, ամառանոցային մի ճաշարանում, պատվում է Մայր Աթոռի պատվիրակությանը:

Ծաշկերույթի ընթացքում ելույթ են ունենում Մայր Աթոռի պատվիրակները, հաղորդում Հայոց Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները, գնահատանքի ջերմ խոսքեր ասում Էջմիածնասեր տիկնանց համախմբումի կատարած օգտաշատ և աստվածահաճո գործունեության մասին և հաջողություն մաղթում նրան՝ իր ապագա գործունեության մեջ:

Տ. Գևորգ Ծ. վարդապետը, որպես այս համախմբումի նախագահ, համառոտակի ներկայացնում է միության գործունեությունն ու հետագա ծրագրերը:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակների անու-

նից պրն. Արթուր Հատիտյանը, տ. Գևորգ Ծ. վարդապետի ընկերակցությամբ, ներկա է լինում Հ. Բ. Ը. միության Լեոն Նազարյանի անվան ազգային վարժարանի ամսվերջի հանդիսությանը և ուր պաշտոնապես դպրոցի տնօրենությանն է հանձնում ս. Էջմիածնից բերված և Հայոց Հայրապետի ձեռքով օծված մի խաչքար՝ բոլոր ներկաների երախտագիտական արտահայտությունների և խանդավառ ծափերի մեջ: Այնուհետև պրն. Ա. Հատիտյանը հանդես է գալիս շրջանավարտներին ուղղված բովանդակալից ու հայրենաշունչ «Հուսկ բանք»-ով:

Հունիսի 28-ին, կիրակի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները ներկա են լինում ս. Գևորգ եկեղեցում տ. Գևորգ Ծ. վարդապետի մատուցած պատարագին:

«Հայր մեր»-ից առաջ եկեղեցու քարոզիչ տ. Գնել եպս. Մերենյանը ողջունում է ներկայությունը Մայր Աթոռի պատվիրակության և բարի գալուստ մաղթում: Այնուհետև քարոզում է տ. Արսեն սրբազանը՝ հաղորդելով Վեհափառ Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները:

Հունիսի 24-ին, երկուշաբթի օրը, Մայր Աթոռի պատվիրակները, երեկոյան ժամը 20-ին, ներկա են լինում Հ. Բ. Ը. միության Երվանդ Դեմիրճյանի անվան ազգային վարժարանի ամսվերջի հանդիսությանը և, մասնակցելով վկայարանների բաշխման և մրցանակաբաշխության հանդիսություններին, հանդես են գալիս աշակերտության ուղղված ոգևորիչ «Հուսկ բանք»-երով:

Հունիսի 24-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10-ին, պատվիրակներն այցելում են Լիբանանի հայոց առաջնորդ տ. Տաճատ արքեպ. Ուրֆայանին և սրտաբաց ու անկեղծ մթնոլորտում զրույց ունենում մի շարք ազգային-եկեղեցական հարցերի շուրջ:

Ժամը 15-ին տ. Գևորգ Ծ. վարդապետի ուղեկցությամբ պատվիրակներն այցելում են նաև Թեքեյան մշակութային կենտրոնի փառավոր շենքն ու հարակից բաժինները՝ լավագույն տպավորություններով:

Հունիսի 26-ին, չորեքշաբթի օրը, ժամը 15-ին, Մայր Աթոռի պատվիրակները հրաժեշտ են առնում Բեյրութից և, ավարտելով իրենց այցելությունը Միջին Արևելքի հայկական թեմերին, լավագույն տպավորություններով վերադառնում են Մայր Աթոռ:

